

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

2.1 ประโยค

ประโยคที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มี 2 ชนิด คือ

2.1.1 ประโยคเริ่ม

คือประโยคที่ใช้เริ่มบทสนทนาได้ การที่จะเข้าใจประโยคชนิดนี้ ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำพูดที่มาก่อน ประโยคเริ่มอาจใช้ในตอนกลางของบทสนทนาได้ ไม่จำเป็นต้องใช้เริ่มบทสนทนาเสมอไป เช่น

เธอเคยไปคูหนั่งคนเดียวไหม เป็นประโยคเริ่มซึ่งใช้เริ่มบทสนทนา

แดงอยากจะไปคูหนั่งกับเราด้วย เป็นประโยคเริ่มซึ่งใช้ในตอนกลางของบท

สนทนา

2.1.2 ประโยคไม่เริ่ม

คือประโยคที่ไม่อาจใช้เริ่มบทสนทนาได้ เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับประโยคอื่น ๆ ที่มาก่อนหน้าแล้วในบทสนทนาเดียวกัน เช่น

เคย เป็นประโยคไม่เริ่ม เพราะจะไม่มีใครเข้าใจประโยคนี้ได้เลย ถ้าไม่มีประโยคอื่นนำหน้ามาก่อนว่า เธอเคยไปคูหนั่งคนเดียวไหม

2.2 รูปประโยค

รูปประโยคที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มี 5 ชนิด คือ

2.2.1 รูปประโยคคำสั่ง หมายถึงรูปประโยคที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในสี่อย่าง ดังนี้คือ

- ก. เริ่มต้นด้วยคำกริยา
 ข. เริ่มต้นด้วยคำหน้ากริยา¹
 ค. เริ่มต้นด้วยคำเฉพาะ² ที่แสดงคำสั่ง-ขอร้อง
 ง. เริ่มต้นด้วยสรรพนามบุรุษที่สอง และคำกริยามีคำช่วยหน้ากริยา

ของ ปรากฏอยู่ด้วย

2.2.2 รูปประโยคปฏิเสธ

หมายถึงรูปประโยคที่มีคำปฏิเสธ คือ คำว่า ไม่ อยู่ด้วย

¹ คำหน้ากริยา (Pre-verb) มี 2 คำ คือ ไป มา ดูคำอธิบาย คำหน้ากริยา ในบทที่ 2 หน้า 26.

² คำเฉพาะ หมายถึง คำที่มีลักษณะคล้ายกริยา แต่ไม่ได้จัดอยู่ในพวกกริยาแท้ และเป็นคำที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งต้นของประโยคคำสั่งด้วย (แสงสุรีย์ สิ้นซุฉนิก, ประโยคคำสั่งประเภทต่าง ๆ ที่ใช้พูดในภาษาไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2510, หน้า 26) คำเฉพาะเท่าที่พบมี จง หยุด อย่า กรุณา โปรด วาน ช่วย

หมายเหตุ

คำเฉพาะในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยจัดให้อยู่ในหมวดคำสั่งแสดงคำสั่ง ซึ่งเป็นคำไวยากรณ์หมวดหนึ่ง

2.2.3 รูปประโยคคำถาม

หมายถึง รูปประโยคที่มี คำแสดงคำถาม ¹ คำลงท้ายแสดงคำถาม ² หรือกลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถาม ³ อยู่ด้วย

¹ คำแสดงคำถาม คือ คำที่แสดงให้รู้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคคำถาม และเป็นเครื่องหมาย คำตอบควรเป็นอย่างไร

เขา ชื่อ รถ เป็น ประโยคบอกเล่า

ใคร ชื่อ รถ เป็น ประโยคคำถาม

ความแตกต่างของ 2 ประโยคนี้อยู่ที่คำว่า เขา และ ใคร เขา เป็นคำสรรพนามปรากฏในตำแหน่งคำนามในฐานะเป็นประธานของประโยค ส่วน ใคร เป็นคำแสดงคำถามปรากฏในตำแหน่งคำนามในฐานะเป็นประธานของประโยคเช่นเดียวกัน แต่เปลี่ยนความหมายของรูปประโยคให้กลายเป็น คำถาม (สายสวาท อินทุเสน, แบบประโยคคำถามและคำตอบที่ใช้พูดในภาษาไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาโททางจิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2509, หน้า 51)

² คำลงท้ายแสดงคำถาม คือคำที่นำไปต่อท้ายข้อความที่ไม่ใช่คำถาม เพื่อให้ข้อความนั้นเป็นคำถามขึ้น คำลงท้ายแสดงคำถามนี้เมื่อใช้ต่อท้ายข้อความอื่นจะแสดงความหมายทางไวยากรณ์ คือ เปลี่ยนข้อความนั้นให้กลายเป็นคำถาม เช่น

เขาเป็นครู + หรือ ----> เขาเป็นครูหรือ

เด็กดี + ไหม ----> เด็กดีไหม

(สายสวาท อินทุเสน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 10)

³ กลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถาม คือกลุ่มคำที่นำไปต่อท้ายข้อความที่มีใช่คำถาม เพื่อให้ข้อความนั้นเป็นคำถาม กลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถามนี้ประกอบด้วยคำลงท้ายแสดงคำถามคำหนึ่งกับคำอื่น ซึ่งรวมกันทำหน้าที่เป็นหน่วยเดียวกัน เช่น ใช่ไหม จริงไหม เป็นต้น

(สายสวาท อินทุเสน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 11)

ผู้วิจัยจะแบ่งรูปประโยคคำถามเป็น 2 ชนิด คือ

1. รูปประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ คือ รูปประโยคที่มีคำลงท้ายแสดงคำถาม หรือกลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถามอยู่ท้ายประโยค เช่น

เขากำลังกินข้าว หรือ

- ค่ะ

- เปลาค่ะ

2. รูปประโยคคำถามที่ต้องการขอเท็จจริง คือ รูปประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถามอยู่ควย เช่น ไคร มา

ปรีชา มา

2.2.4 รูปประโยคคำถาม-ปฏิเสธ

หมายถึงรูปประโยคที่มีทั้ง คำปฏิเสธ และ คำแสดงคำถาม หรือคำลงท้ายแสดงคำถาม หรือ กลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถาม อยู่ควย

2.2.5 รูปประโยคบอกเล่า

หมายถึงรูปประโยคที่มีลักษณะต่างจากรูปประโยค 5 ชนิดดังกล่าวมาแล้ว คือ

ก. ไม่มีคำปฏิเสธ

ข. ไม่มีคำแสดงคำถาม คำลงท้ายแสดงคำถาม และกลุ่มคำลงท้ายแสดงคำถาม

ค. ไม่เริ่มต้นควยคำกริยา

ง. ไม่เริ่มต้นควยคำหน้ากริยา

จ. ไม่เริ่มต้นควยคำแสดงความขอร้อง หรือ กลุ่มคำเฉพาะแสดงความขอร้อง

ฉ. ไม่เริ่มต้นควยคำเฉพาะแสดงคำสั่ง

ข. ไม่เริ่มต้นด้วยประธานบุรุษที่สอง และ คำกริยามีคำช่วยหน้ากริยา
 ต่อ ปรากฏอยู่ด้วย

2.3 นามวลี ได้แก่ คำนามรวมทั้งคำสรรพนาม หรือ คำนามรวมทั้งคำสรรพนามกับ
 ส่วนขยาย เมื่อทำหน้าที่เป็น ส่วนประกอบของประโยค หรือ หน่วยโครงสร้างของ
 ประโยค ซึ่งมีดังนี้ คือ

2.3.1 หน่วยประธาน เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำนาม หรือ คำสรรพนามคำ-
 เดี่ยว หรือ คำนามกับส่วนขยาย ที่มีตำแหน่งอยู่นาคำกริยาของประโยค เช่น

ตัวอย่าง

หน่วยประธานที่ประกอบด้วย คำนามคำเดียว เช่น

เด็ก หกกลม

หน่วยประธานที่ประกอบด้วย คำนามกับส่วนขยาย เช่น

เด็กอ้วน หกกลม

2.3.2 หน่วยกรรมตรง เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำนามรวมทั้งคำสรรพนาม หรือ
 คำนามรวมทั้งคำสรรพนามกับส่วนขยาย ที่มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา เช่น

ตัวอย่าง

หน่วยกรรมตรงที่ประกอบด้วย คำนามคำเดียว เช่น

พ่อ ตี เด็ก

หน่วยกรรมตรงที่ประกอบด้วย คำนามกับส่วนขยาย เช่น

พ่อ ตี ลูกคนเล็ก

2.3.3 หน่วยกรรมรอง เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำนามรวมทั้งคำสรรพนาม หรือ
 คำนามรวมทั้งคำสรรพนามกับส่วนขยาย ที่มีตำแหน่งอยู่หลังหน่วยกรรมตรง เช่น

ตัวอย่าง

หน่วยกรรมรองที่ประกอบด้วย คำนำคำเดียว เช่น

แม่ ให้ เงิน เด็ก

หน่วยกรรมรองที่ประกอบด้วย คำนำกับส่วนขยาย เช่น

แม่ ให้ เงิน เด็กอ้วน

2.4 กริยาวลี ได้แก่ คำกริยา หรือ คำกริยากับส่วนขยาย เมื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยโครงสร้างของประโยค ซึ่งมีดังนี้ คือ

2.4.1 หน่วยกริยากรรม เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำกริยา หรือ คำกริยากับส่วนขยายที่มีตำแหน่งอยู่หลังหน่วยประธาน โดยไม่มีหน่วยกรรมตรงตามมา

ตัวอย่าง

หน่วยกริยากรรม ที่ประกอบด้วย คำกริยาคำเดียว เช่น

เด็ก หลวม

หน่วยกริยากรรม ที่ประกอบด้วย คำกริยากับส่วนขยาย เช่น

เด็ก กำลังหลวม

2.4.2 หน่วยกริยาสกรรม เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำกริยา หรือ คำกริยากับส่วนขยายที่มีตำแหน่งอยู่หลังหน่วยประธานและอยู่หน้าหน่วยกรรมตรง

ตัวอย่าง

หน่วยกริยาสกรรมที่ประกอบด้วย คำกริยาคำเดียว เช่น

พ่อ ตี เด็ก

หน่วยกริยาสกรรมที่ประกอบด้วย คำกริยากับส่วนขยาย เช่น

พ่อ กำลังตี เด็ก

2.4.3 หน่วยกริยาทวิกรรม เป็นชื่อเรียกหน้าที่ของคำกริยา หรือ คำกริยากับส่วนขยายที่มีตำแหน่งอยู่หลังหน่วยประธาน และหน้าหน่วยกรรมตรงกับหน่วยกรรมรองตามลำดับ

ตัวอย่าง

หน่วยกริยาทวิกรรมที่ประกอบด้วย คำกริยาคำเดียว เช่น
 พอ ให้ เงิน นอง

หน่วยกริยาทวิกรรมที่ประกอบด้วย คำกริยากับส่วนขยาย เช่น
 พอ กำลังให้ เงิน นอง

2.5 หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2.5.1 หมวดคำนามและคำกริยา ใช้กรอบประโยคทดสอบ 3 คู่ ดังนี้คือ

1 ก. 1 2 แล้ว เช่น นาฬิกา ตีแล้ว

ข. 1 กำลัง 3 เช่น นาฬิกา กำลังตี

คำใดก็ตามซึ่งอาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 1 ของกรอบประโยค 1 ก. และ 1 ข. ได้ เรียกว่า คำนาม ส่วนคำที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 1 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 1 ข. ได้ เรียกว่า คำกริยาอาการ ในตัวอย่างมีคำว่า นาฬิกา เป็นคำนาม และ ตี เป็นคำกริยาอาการ

2 ก. นาม 2 นาม แล้ว เช่น พอ ตั้ง นาฬิกา แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม เช่น พอ กำลังตั้ง นาฬิกา

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 2 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 2 ข. ได้ เรียกว่า คำกริยาอาการ ในตัวอย่างมีคำว่า ตั้ง เป็นคำกริยาอาการ

3 ก. นาม 2 นาม นาม แล้ว เช่น แม่ ให้ สตางค์ นอง แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม นาม เช่น แม่ กำลังให้ สตางค์ แล้ว

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 3 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 3 ข. ได้ เรียกว่า คำกริยาทวิกรรม ในตัวอย่างมีคำว่า ให้ เป็นคำกริยาทวิกรรม

2.5.2 หมวดคำกริยากรรมย่อย ใช้กรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง ดังนี้

คือ

นาม 2 กวา นาม แล้ว เช่น เลื้อ เกากว่า กระทบแล้ว

คำกริยากรรมคำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำกริยากรรมย่อย ในตัวอย่างมีคำว่า เกา เป็นคำกริยากรรมย่อย

2.5.3 หมวดคำสรรพนาม จัดเป็นหมวดย่อยของหมวดคำนาม ได้แก่คำว่า ฉัน ท่าน เธอ เป็นต้น

2.5.4 หมวดคำช่วยกริยา คำใดก็ตามที่ปรากฏแทนที่คำว่า แล้ว และ กำลัง ในกรอบประโยคทดสอบหมวดคำนามและหมวดคำกริยาทั้ง 3 คู่ได้ เรียกว่า คำช่วยหลังกริยา และคำช่วยหน้ากริยา ตามลำดับ เช่น

คำช่วยหลังกริยา นาฬิกา ที่อยู่แล้ว

คำช่วยหน้ากริยา นาฬิกา เพิ่งจะตี

2.5.5 หมวดคำลักษณนาม ใช้กรอบประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

นาม 2 กริยากรรมย่อย นี้ กริยากรรม แล้ว

คำใดก็ตาม ที่ไม่ใช่คำนาม ซึ่งอาจปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำลักษณนาม เช่น มีด เล่ม เล็ก นี้ ทื่อ แล้ว

2.5.6 หมวดคำจำนวน ใช้กรอบประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง 2 กรอบ ดังนี้

คือ

ก. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยากรรม นาม 5 ลักษณนาม

ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยากรรม นาม ลักษณนาม 6

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 5 ของกรอบทดสอบ ก. ได้ เรียกว่า คำจำนวนนับ เช่น

ก. เพื่อน จะซื้อ หนังสือ 2 เล่ม

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 6 ของกรอบทดสอบ ข. ได้ เรียกว่า คำลำดับที่ เช่น

ข. คุณนาย จะใช้ รถคันที่สอง

2.5.7 หมวดคำหน้าจำนวน และ คำหลังจำนวน คำใดก็ตามที่ปรากฏระหว่างคำนามและคำจำนวนครบในกรอบทดสอบ ก. ข้างต้นได้ เรียกว่า คำหน้าจำนวน เช่น

ก. เพื่อน จะ ซื้อ หนังสือ อีก 2 เล่ม

คำใดก็ตามที่ปรากฏหลังคำลักษณนาม ในกรอบทดสอบ ก. ข้างต้นได้ เรียกว่า คำหลังจำนวน เช่น

ก. เพื่อน จะ ซื้อ ผ้า 2 หลา เศษ ๆ

2.5.8 หมวดคำบอกกำหนด ใช้กรอบประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

นาม คำจำนวนนี้ : ลักษณนาม 4 คำกริยากรรม คำช่วยหลังกริยา

คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำกริยากรรมย่อยซึ่งอาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 4 ของกรอบทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำบอกกำหนด เช่น เสื้อ 2 ตัวนี้ ซักแล้ว

2.5.9 หมวดคำกริยาวิเศษณ์

หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งในห้ากรอบข้างล่างนี้ ซึ่งมี 3, 4 และ 5 ตำแหน่งตามลำดับได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- กรอบที่ 1 คำนาม คำกริยาอาการ _____ 1
 กรอบที่ 2 คำนาม คำช่วยหน้ากริยา คำกริยาอาการ _____ 2
 กรอบที่ 3 คำนาม คำกริยาอาการ คำนาม _____ 3
 กรอบที่ 4 คำนาม คำกริยาทวิกรรม คำนาม คำนาม _____ 4
 กรอบที่ 5 คำนาม คำกริยาที่ต้องมีคำบุพบทตามเสมอ คำบุพบท คำนาม _____ 5

2.5.10 หมวดคำพิเศษ ใช้กรอบประโยคทดสอบ 6 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

นาม ลักษณะนาม คำบอกกำหนดเสียงตรี 4 กริยาอาการ กริยาวิเศษณ์

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 4 ของกรอบทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำพิเศษ

เช่น

เด็กคนนี้ ปกติจนเหลือเกิน

✶ 2.5.11 หมวดคำบุพบท ใช้กรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง 2 กรอบ คือ

ก. นาม กริยาอาการ คำช่วยหลังกริยา 4 นาม

ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยาอาการ 4 นาม

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 4 ของกรอบ ก. หรือกรอบ ข. ได้ เรียก

ว่า คำบุพบท เช่น

ก. หนังสือ วางอยู่บนโต๊ะ

ข. เด็ก เพิ่งขึ้นจากน้ำ

1 2 3 4 5 กรอบประโยคทั้ง 5 นี้ กำหนดตาม กรอบประโยคทดสอบคำ-
 กริยาวิเศษณ์ ของ น.ส.บังอร ถุทธาภรณ์ ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทเรื่อง
 "คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทย" (แผนกวิชาภาษาไทย คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ
 มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2512.)

2.5.12 หมวดคำคุณศัพท์ ใช้กรอบประโยคทดสอบ 1 คู่ ดังนี้ คือ

ก. คำนาม 2 คำกริยาอาการ คำบุพบท คำนาม เช่น
เสื้อเก่า อยู่ในตู้

ข. คำนาม คำลักษณนาม 3 คำกริยาอาการ คำบุพบท คำนาม เช่น
เสื้อตัวเก่า อยู่ในตู้

คำใดก็ตามที่สามารถปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ในกรอบประโยค ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบประโยค ข. ได้ ซึ่งมี 111 คำ¹ เรียกว่า คำคุณศัพท์² ในตัวอย่างมีคำว่า เก่า เป็นคำคุณศัพท์

2.5.13 หมวดคำอนิยม ใช้กรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

คำนาม คำลักษณนาม 3 คำกริยาอาการ คำช่วยหลังกริยา เช่น
บ้านหลังอื่น เก่าแล้ว

คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำบอกกำหนดเสียงตรี หรือคำคุณศัพท์และสามารถปรากฏในตำแหน่งที่ 3 ของกรอบประโยคนี้ได้ เรียกว่า คำอนิยม ในตัวอย่างมีคำว่า อื่น เป็นคำอนิยม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คุรยละเอียด ในภาคผนวก ก.

² คำหมวดนี้ผู้วิจัยจัดให้เป็นคำพ้องรูป และพ้องเสียง กับคำกริยาอาการย่อย

2.5.14 หมวดคำหน้ากริยา คือคำที่ปรากฏหน้าคำกริยา ไม่เคยอยู่ตามลำพัง โดยไม่มีคำกริยาอยู่ควบ และไม่ลงเสียงหนัก¹ ตัวอย่าง

นึก ไปกินข้าว.

นอย มาหาฉัน

คำว่า ไป มา ในตัวอย่างข้างบนนี้ ถือว่าเป็นคำหน้ากริยา

2.5.15 หมวดคำหลังกริยา คือคำที่ปรากฏหลังคำกริยา ไม่เคยอยู่ตามลำพัง โดยที่ไม่มีคำกริยาอยู่ควบ และไม่ลงเสียงหนัก¹ ตัวอย่าง

หยิบไปเถอะ

เดินมาแล้ว

เก็บ สมุดไว้แล้ว

นอนเสียเถอะ

คำว่า ไป มา ไว้ เสีย ในตัวอย่างข้างบนนี้ ถือว่าเป็นคำหลังกริยา

2.5.16 หมวดคำบอกเวลา ได้แก่คำที่อาจจะปรากฏหน้าคำบอกกำหนดเสียงตรี ไค้ทันที หรือปรากฏหลังคำจำนวนครบ หรือ คำหน้าคำจำนวนไค้ทันที เช่น

คำบอกเวลา + คำบอกกำหนดเสียงตรี เช่น คืนนี้

คำจำนวนนับ + คำบอกเวลา เช่น สองทุ่ม

คำหน้าคำจำนวน + คำบอกเวลา เช่น สี่ก่อก่อน

¹ น.ส.นววรรณ พันธุเมธา "โครงสร้างของหน่วยแกนของกริยาลึ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510), หน้า 14.

แต่จะปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ นาม คำจำนวนนับ _____ ไม่ได้
 นอกจากว่าคำนามนั้นคือ คำว่า เวลา เช่น * สมุด สอง ชั่วโมง
 เวลา สอง ชั่วโมง

2.5.17 หมวดคำเชื่อม แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. คำเชื่อมนาม มี 4 คำ คือ กะ กับ หรือ ของ คำเหล่านี้จะปรากฏระหว่างคำนาม 2 คำ และไม่ลงเสียงหนัก เช่น
 ขอนกะส้ม ลางแล้ว
 เสื่อกับกระโปรง รีดแล้ว
 เธอ จะทาน กึ่งหรือปลา
 ปากกาของพี่พัช อยู่บนโต๊ะ เป็นต้น
2. คำเชื่อมกริยา มี 1 คำ คือ ให้ คำเหล่านี้จะปรากฏระหว่างคำกริยา 2 คำ และไม่ลงเสียงหนัก เช่น

จดหมายฉบับนี้ ต้องเขียนให้ดี เป็นต้น

3. คำเชื่อมอนุพากย์ 1 คือคำที่ปรากฏระหว่างอนุพากย์ 2 อนุพากย์ซึ่งอาจเป็นประโยคเริ่มหรือไม่เริ่มก็ได้ คำชนิดนี้เมื่อเชื่อมอนุพากย์ทั้ง 2 แล้ว จะทำให้ทั้งประโยคนั้นกลายเป็นประโยคผสม คำเหล่านี้อาจจะลงเสียงหนัก หรือไม่ลงเสียงหนักก็ได้ เช่น

¹ น.ส. คุชฎีพร ชำนิโรคสานต์ "อนุพากย์ในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหำบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512),
 หน้า 29.

ก. รู้ใหม่ ว่าคุณหมอยะไปนอกแล้ว

ข. เขาไม่มาโรงเรียน เพราะเขาไม่สบาย

ในตัวอย่าง ก. มีคำว่า ว่า เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ และในตัวอย่าง ข. มีคำว่า เพราะ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์

2.5.18 หมวดคำปฏิเสธ คือคำที่อาจจะอยู่หน้าหรือหลังคำช่วยหน้ากริยาได้
ตัวอย่าง

ฝน ไม่คอยตก

ฝน คงไม่ตก

คำว่า ไม่ ในตัวอย่างข้างบนนี้ ถือว่าเป็นคำปฏิเสธ

2.5.19 หมวดคำลงท้าย ได้แก่ คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของกรอประโยค
ทดสอบทุกกรอที่กล่าวมาข้างบนนี้ได้ เช่น

ผมไม่ชอบขนมหวาน ครับ

หนูชื่ออะไร จ๊ะ

2.5.20 หมวดคำแสดงคำถาม คือ คำที่เป็นสัญลักษณ์แสดงให้ทราบว่าประโยคนั้นเป็นประโยคคำถาม¹ คำในหมวดนี้ อาจจะปรากฏในตำแหน่งของ

ก. คำนาม คือ คำแสดงคำถาม ใคร อะไร เช่น

ใคร มา

อะไร ตก เป็นต้น

¹ น.ส. สายสวาท อินทิแสน, "แบบประโยคคำถามและคำตอบที่ใช้พูดภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2509), หน้า 51

- ข. คำคุณศัพท์ คือ คำแสดงคำถาม ของใคร ไหน เช่น
พี่ของใคร หาย
บ้านไหน มีงาน
- ค. คำกริยาวิเศษณ์ คือ คำแสดงคำถาม ที่ไหน เท่าไร เมื่อไร
อย่างไร และ ทำไม เช่น
เธอ อยู่ ที่ไหน เด็ก เกิน อย่างไร
แมว ชื่อ ของมา เท่าไร กุดดูดี ไป เชียงใหม่ เมื่อไร
เขา ชื่อ ของมา ทำไม เป็นคน
- ง. คำนามวิเศษณ์ คือคำแสดงคำถาม กี่ เช่น
เขา ชื่อ ปลามากกี่ตัว เป็นคน

2.5.21 หมวดคำแสดงคำสั่ง คำแสดงคำสั่ง คือ คำหรือข้อความที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมายไปในทางบังคับ ขอร้อง หรือขอร้องเชิงบังคับ หรือแนะนำเชิงบังคับ¹ ลักษณะสำคัญของคำหมวดนี้ คือ เป็นคำที่เป็นสัญลักษณ์แสดงให้ทราบว่าประโยคนั้นเป็นประโยคคำสั่ง ตำแหน่งของคำแสดงคำสั่ง จะอยู่ หน้า คำกริยาของประโยคเสมอ²

คำแสดงคำสั่งในภาษาไทย มี 9 คำ คือ กรุณา ขอให้ จง ช่วย เชิญ โปรด
วาน หยุด อย่า และมีกลุ่มคำเฉพาะ 2 กลุ่ม คือ ขอได้โปรด ได้โปรด

¹ น.ส.แสงสุรีย์ สิ้นธุวนิก, "ประโยคคำสั่งประเภทต่าง ๆ ที่ใช้พูดในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2511), หน้า 10.

² ผู้วิจัยเพิ่มเติมจาก คำจำกัดความคำแสดงคำสั่ง ของ น.ส.แสงสุรีย์ สิ้นธุวนิก, เรื่องเดียวกัน.

2.6 ลักษณะไวยากรณ์ในภาษาไทย¹

อาจจะแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. พจน์²
2. กาล³
3. วาจก⁴
4. มาลา⁵

2.6.1 พจน์

คือระเบียบของคำนามที่แสดงให้ทราบว่า คำนามนั้นมีจำนวนหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่ง ระเบียบของคำนาม ในที่นี้หมายถึง คำนามรวมกับคำไวยากรณ์⁶ ชนิดต่าง ๆ

ชนิดของพจน์

แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. เอกพจน์ หมายถึงระเบียบของคำนามที่แสดงให้ทราบว่า คำนามนั้นมีจำนวนเพียงหนึ่ง เช่น เด็กหนึ่งคน อยู่ในห้อง

¹ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า grammatical categories

² ตรงกับภาษาอังกฤษว่า number ดูรายละเอียดในบทที่ 5 หน้า 145 และ 148.

³ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า tense ดูรายละเอียดในบทที่ 5 หน้า 168-188.

⁴ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า voice ดูรายละเอียดในบทที่ 5 หน้า 189-190.

⁵ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า mood ดูรายละเอียดในบทที่ 5 หน้า 191-237.

⁶ ดูคำอธิบายคำไวยากรณ์ในบทที่ 4 หน้า 85.

2. พหูพจน์ หมายถึง ระเบียบของคำนามที่แสดงให้ทราบว่า คำนามนั้นมีจำนวนมากกว่าหนึ่ง เช่น วันนี้ ฉัน กิน ข้าวหลายจาน เป็นต้น

2.6.2 กาล

หมายถึง ระเบียบของคำกริยา ซึ่งแสดงให้ทราบว่า กริยาของประโยคนั้นเกิดขึ้นเมื่อใด และลักษณะของการกระทำนั้นเป็นอย่างไร

ระเบียบของกริยาในที่นี้หมายถึง คำกริยาอย่างเดียว หรือคำกริยารวมกับคำไวยากรณ์ชนิดต่าง ๆ

ชนิดของกาล

อาจจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บอกเวลา
2. บอกกาลลักษณะ

ประเภทที่หนึ่ง บอกเวลา

อาจจะแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

- 1) บอกเวลาปัจจุบัน หรือ ปัจจุบันกาล
- 2) บอกเวลาอดีต หรือ อดีตกาล
- 3) บอกเวลาอนาคต หรือ อนาคตกาล
- 4) บอกเวลากลาง ๆ ไม่บ่งชี้ความเป็นปัจจุบัน หรือ อดีต หรือ อนาคต หรือที่เรียกว่า อนุตกาล

1) ปัจจุบันกาล

คือกาลที่แสดงว่ากริยาของประโยคที่เกิดขึ้นในขณะกล่าวถึง ^{และ/} หรือกริยาที่เกิดขึ้นเป็นนิจสิน หรือกริยาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความจริง เช่น

ปัจจุบัน คุณแดง เป็นผู้จัดการบริษัทธานีฯ

2) อดีตกาล

คือกาลที่แสดงว่ากริยาของประโยคเกิดขึ้นในอดีต อาจแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- ก. อดีตกาลสามัญ เช่น ป้า เคยนั่งในห้องรับแขก
- ข. อดีตกาลอันไกล เช่น คอย เพิ่งกลับมาถึงบ้าน

3) อนาคตกาล

คือกาลที่แสดงว่ากริยาของประโยคยังไม่ได้เกิดขึ้นในขณะที่กล่าวถึง อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

- ก. อนาคตสามัญ เช่น จะไป เธอจะกินอะไรดี
- ข. อนาคตกาลอันไกล เช่น ไปแล้ว (กล่าวจบก็ลุกขึ้น)

4) อนุตถกาล

คือกาลที่แสดงว่ากริยาของประโยคเกิดขึ้นเมื่อใดไม่บ่งชี้ คือ บอกเวลากลาง ๆ ไม่ได้บ่งชี้ว่าเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรือ อนาคต เช่น

ลูกที่ ดี ขอมรักและ เชื่อฟัง บิดามารดา

ประเภทที่สอง บอกกริยาลักษณะ

อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด คือ

- 1) บอกลักษณะของการกระทำที่ดำเนินอยู่ในขณะที่กล่าวถึง เช่น แดง กำลังนอนอยู่
- 2) บอกลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นไปในอดีต เช่น แม่ ทาน ข้าว แล้ว
- 3) บอกลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ เช่น น้อง มักวิ่งเล่นเวลาเย็น
- 4) บอกลักษณะของการกระทำที่ล่วงไปแล้ว และมีผลถึงปัจจุบัน เช่น

หมาของฉัน หายมา 3 วัน

2.6.3 วาจก

คือ ระเบียบของกริยาที่แสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นผู้แสดงอาการ หรือ สิ่งที่แสดงอาการ ผู้รับการแสดงอาการ หรือ สิ่งที่รับการแสดงอาการ และ เป็น ผู้ใช้ผู้อื่นให้แสดงอาการ

ระเบียบของกริยา ในที่นี้หมายถึง คำกริยาอย่างเดียว หรือ คำกริยา ร่วมกับ คำไวยการณฺ์ชนิดต่าง ๆ

ชนิดของวาจก

- 1) กรรตุวาจก
- 2) กรรมวาจก
- 3) เหตุกัตวาจก

1. กรรตุวาจก

หมายถึงระเบียบของกริยาซึ่งประกอบด้วยคำกริยาอย่างเดียว ที่แสดงให้ทราบว่าประธานของประโยคเป็นผู้แสดงอาการ หรือ สิ่งที่แสดงอาการ เช่น ตัวอย่าง

ประโยคที่กรรตุวาจกแสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นผู้แสดงอาการ เช่น
เด็ก หกลม

ประโยคที่กรรตุวาจกแสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นสิ่งที่แสดงอาการ เช่น
หมอ บุม

2. กรรมวาจก

หมายถึงระเบียบของกริยาซึ่งประกอบด้วย คำว่า "ถูก, โคน" ร่วมกับ คำกริยาสกรรม. ที่แสดงให้ทราบว่า ประธานของประโยคเป็นผู้รับการแสดงอาการ หรือ เป็นสิ่งที่รับการแสดงอาการ

ประโยคที่กรรมวาจกแสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นผู้รับการแสดงอาการ เช่น
เด็ก ถูกตี

ประโยคที่กรรมวาจกแสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นสิ่งรับการแสดงอาการ เช่น
บ้าน ถูกรื้อ

3. เหตุกัควาจก

หมายถึงระเบียบของคำกริยาซึ่งประกอบด้วย คำช่วยหน้ากริยา "ให้" ร่วมกับ คำกริยา ที่แสดงให้ทราบว่า ประธานเป็นผู้ใช้ หรือ ผู้สั่งให้ผู้อื่นแสดงอาการ ตัวอย่าง เช่น

ครู ให้ นักเรียน นั่ง

ครู ให้ นักเรียน ทำการบ้าน เป็นต้น

2.6.4 มาลา

หมายถึงระเบียบของคำกริยา ซึ่งทำให้ความหมายของประโยคทั้งประโยคเปลี่ยนแปลงไปเป็นความหมายแบบต่าง ๆ

ระเบียบของกริยาในที่นี้ หมายถึง คำกริยาอย่างเดี่ยว หรือ คำกริยารวม กับคำไวยากรณ์ชนิดต่าง ๆ และหรือ กลุ่มคำไวยากรณ์ชนิดต่าง ๆ ¹

ชนิดของมาลา

แบ่งออกเป็น 12 ชนิด คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คัดแปลงมาจากคำจำกัดความของ น.ส.พรทิพย์ ภัทรนาวิก ในวิทยานิพนธ์ ปรินญาหมหาบัณฑิตเรื่องลักษณะมาลาในภาษาไทย โดยเปลี่ยน "คำชนิดต่าง ๆ และกลุ่มคำชนิดต่าง ๆ" มาเป็นคำไวยากรณ์ชนิดต่าง ๆ และกลุ่มคำไวยากรณ์ชนิดต่าง ๆ และในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยจะวิจัยเฉพาะมาลาที่เกิดจาก คำไวยากรณ์ชนิดเดี่ยวเท่านั้น

1. มาลาบอกเล่า
2. มาลาปฏิเสธ
3. มาลาชักชวน
4. มาลาเสนอแนะ
5. มาลาขอร้อง
6. มาลาห้าม
7. มาลาคำสั่ง
8. มาลาคาดคะเน
9. มาลาแบ่งรับแบ่งสู้
10. มาลาเชื่อแน
11. มาลาแนะนำ
12. มาลาซักถาม

1. มาลาบอกเล่า หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบบอกเล่า คือเป็นการบอกเล่าเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น

แดง พยายามเขียน นวนิยาย

2. มาลาปฏิเสธ หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบปฏิเสธ คือไม่รับ หรือไม่ยอมรับ เช่น

แดง ไม่ทำ การบ้าน

3. มาลาชักชวน หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบชักชวน คือขอให้ผู้ฟังทำตาม เช่น

ไปกิน ข้าว กันเถอะ

4. มาลาเสนอแนะ หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบเสนอแนะ คือเสนอแนะข้อคิดเห็นบางอย่างให้แก่ผู้ฟัง เช่น

เธอ ควรศึกษ

5. มาลาขอร้อง หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบขอร้อง คือขอให้ช่วยส่งเคราะห์ไปในบางสิ่งบางอย่าง เช่น

กรุณา ซื้อ ขนมของนม หน่อย เถอะ

6. มาลาห้าม หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบห้าม คือให้เว้นกระทำหรือไม่ให้กระทำในบางสิ่งบางอย่าง เช่น

อย่า กิน ขนม ใน ห้อง เรียน

7. มาลาคำสั่ง หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบคำสั่ง คือสั่งให้ผู้ฟังทำ หรือปฏิบัติตามที่ผู้พูดต้องการ เช่น

เธอ ต้อง ไป ทำงาน

8. มาลาคาดคะเน หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบคาดคะเน คือ คาดหมายเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่าง เช่น

แคง นัก ลัว จะ ไป แป คริว

9. มาลาแบ่งรับแบ่งสู้ หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบแบ่งรับแบ่งสู้ คือ รับบางปฏิเสธบางโดยบอกเงื่อนไขบางอย่าง เช่น

ถ้า ฉัน ว่าง ฉัน จะ ไป เที่ยว

10. มาลาเชื่อแน หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบเชื่อแน หรือมั่นใจในบางสิ่งบางอย่าง เช่น

แม่ ไป แป คริว แน

11. มาลาแนะนำ หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบแนะนำ คือ เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด เพื่อชี้ทางให้ผู้ฟังทำในบางสิ่งบางอย่าง เช่น

เธอ ควร ไป ตัด ผม นะ

12. มาลาซักถาม หมายถึง มาลาที่แสดงความหมายของประโยคเป็นแบบ ซักถาม คือ เป็นการขอทราบ และรับคำตอบในบางสิ่งบางอย่าง เช่น
เธอ ร้องไห้ทำไม

เรื่องมาลานี้ เนื่องจากนางสาว พรทิพย์ ภัทรนาวิก ได้ค้นคว้าไว้อย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยจึงจะนำมาแสดงโดยสังเขปให้เห็นว่า คำไวยากรณ์ซึ่งผู้วิจัยค้นคว้านี้ สามารถแสดงลักษณะไวยากรณ์ในภาษาเรื่องนี้ได้อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย